

Krafttak for Laksen i Danmark

- Historie.
- Tiltag.
- Udfordringer.
- Forvaltning.
- Målsætninger.

Danmarks Center for Vildlaks

Hvem arbejder med laksen i Danmark ?

- **Naturstyrelsen** – Overordnet ansvar laksen i Danmark!
- **DTU** – Videnskabelig undersøgelser og administration af udsætninger. (NINA)
- **Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri** – Lovgivning og bekendtgørelser.
- **Kommunerne** – Sikring af vandkvalitet og vedligeholdelse samt sikring af målopfyldelse i vandløbene.
- **Danmarks Center for Vildlaks** – Produktion af laks til udsætning – Habitatsundersøgelser – Vandløbs restaurering – Videnskabelige undersøgelser.
- **Foreningerne** – Lobby – udsætninger – vandløbs-restaurering – frivilligt arbejde.

9 Danske Laksevandløb !

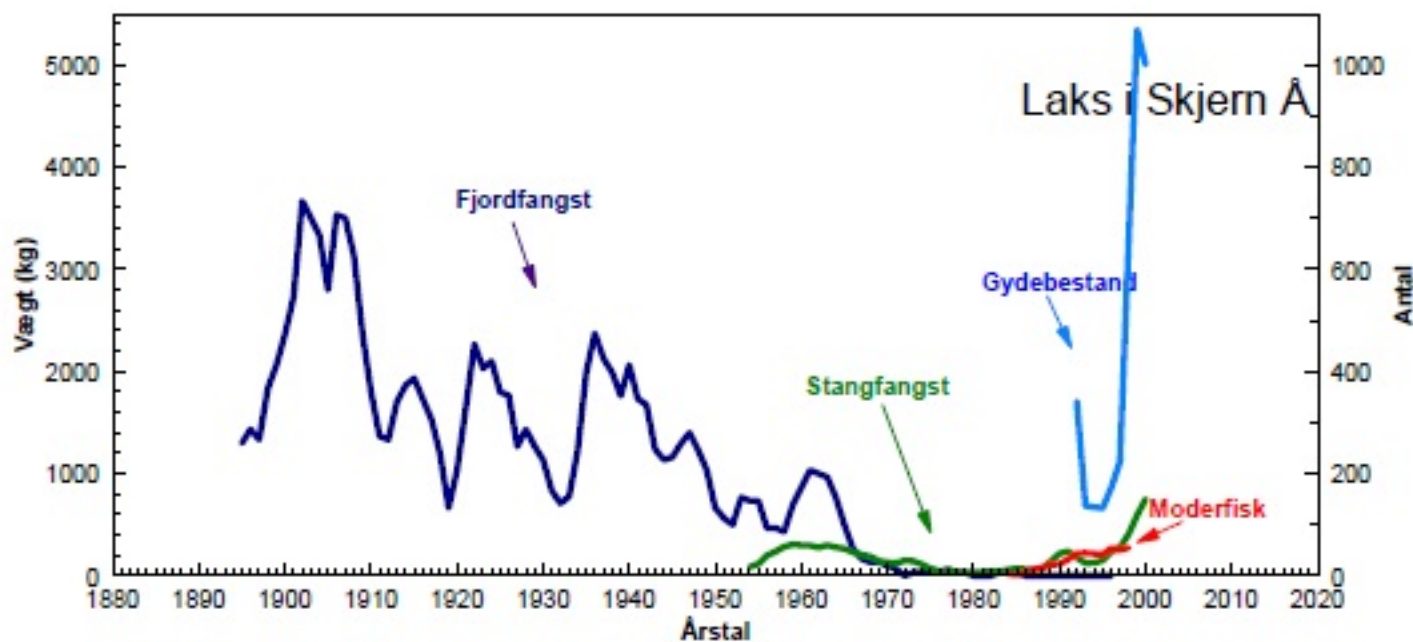
Storåen
Skjern Å
Varde Å
Sneum Å
Kongeåen
Ribe Å
Brede Å
Vidåen

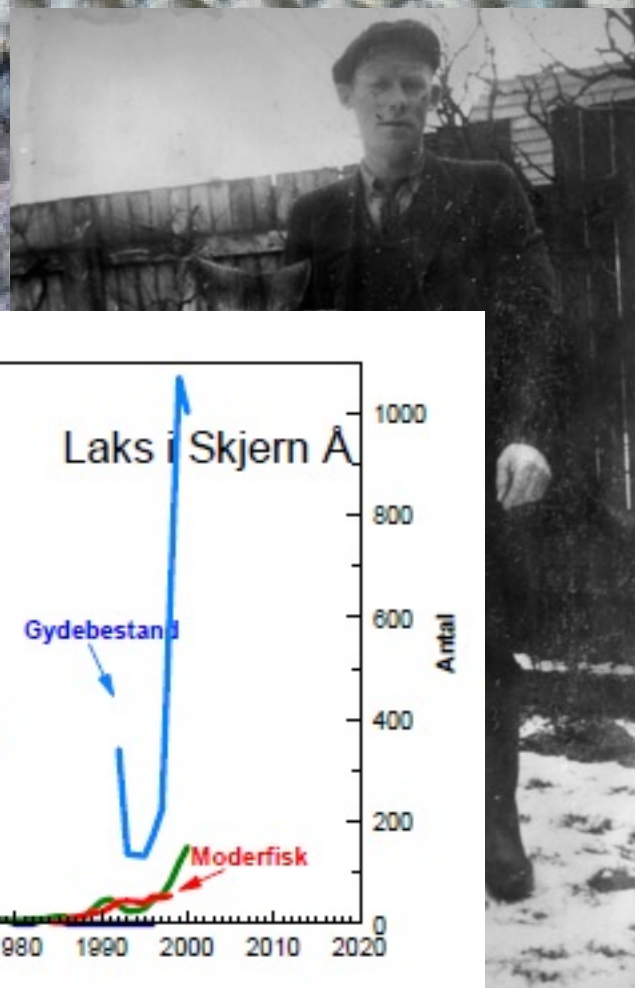
Gudenå

Ved udsætning anvendes "nærmeste" oprindelige stamme som udsætningsgrundlag !

Tilbagegang i lakse – bestanden 1900 - 1980

Dieperink, 2000

Årsager til tilbagegangen !

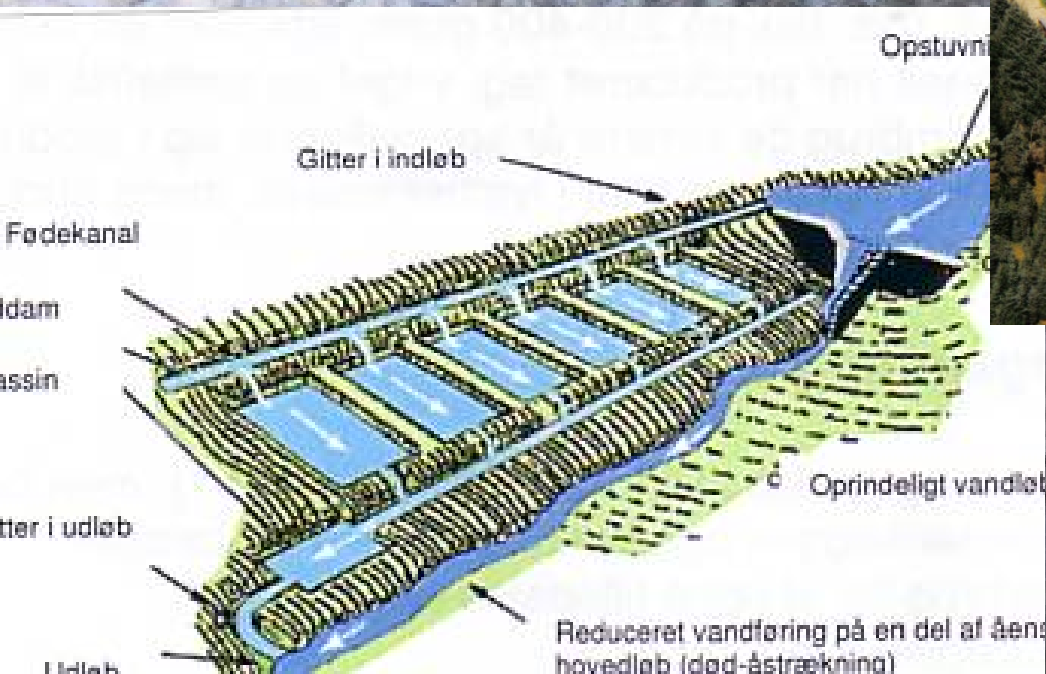
- Overfiskeri i fjorden og med laksegårde !
- Udretning og opgravning af vandløbene !
- Opstemninger i vandløbene til engvanding og dambrug !

Photo 1 og 5. Bysten af Lundeby, Lundebyfjord, Lundebyfjord, 1934.

Årsager til tilbagegangen – Dambrug !

**136 dambrug i Skjern
Å systemet, +
opstemninger til
engvanding !**

**Gennemsnitligt 44 %
af smoltene går tabt
ved hvert dambrug !**

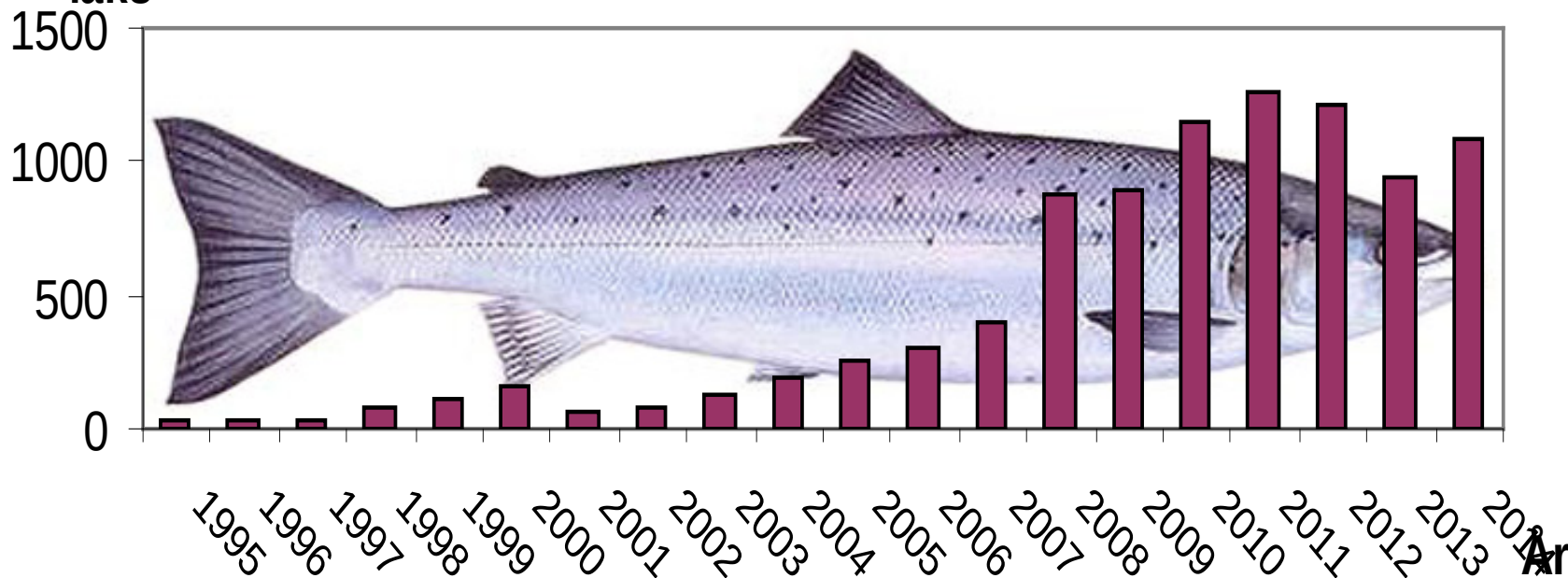
Status for udviklingen

På baggrund af lystfiskerfangsterne

Laksefiskeriet i Skjern Å

Lystfiskerfangede

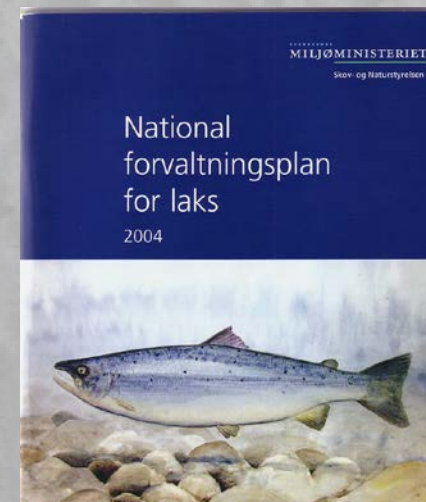
laks

Baggrund for fremgangen

Strategi for udvikling af laksebestanden !

- Udsætning !
- Fjernelse af spærringer !
- Vandløbsrestaurering !
- Sikring af laksen vandringsruter !
- Bedre viden om forvaltning !

Udsætning !

- Udsætningerne har været en væsentlig del af ophjælpsarbejdet indtil nu!

- Ynglen er opdrættet på baggrund af genetisk oprindeligt materiale!

- Det er vigtigt at fiskene udsætte korrekt!

• El-fiskeri

• Opdræt

• Udsætning

Opdræt !

- 50 par til avl !
- Tilfældigt udvalgt !
- Ynglen tilpasse til de størrelser der er i vandløbet
- Ynglen udsættes som ½ års, 1 års eller smolt.

Mærkning !

Laksene mærkes for at følge udviklingen i den "vilde" bestand og evaluering af udsætnings tidspunkter.

$\frac{1}{2}$ års = fedtfinneklip

1 års = fedtfinneklip + CWT

Fjernelse af spærringer !

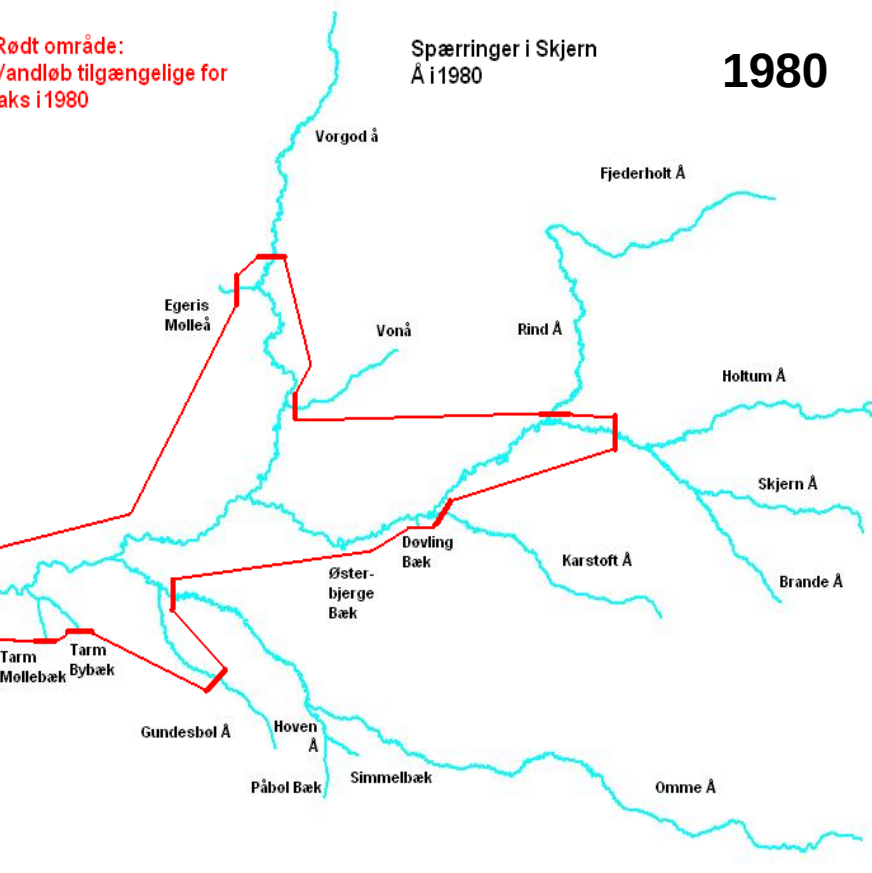

Sanering af spærringer

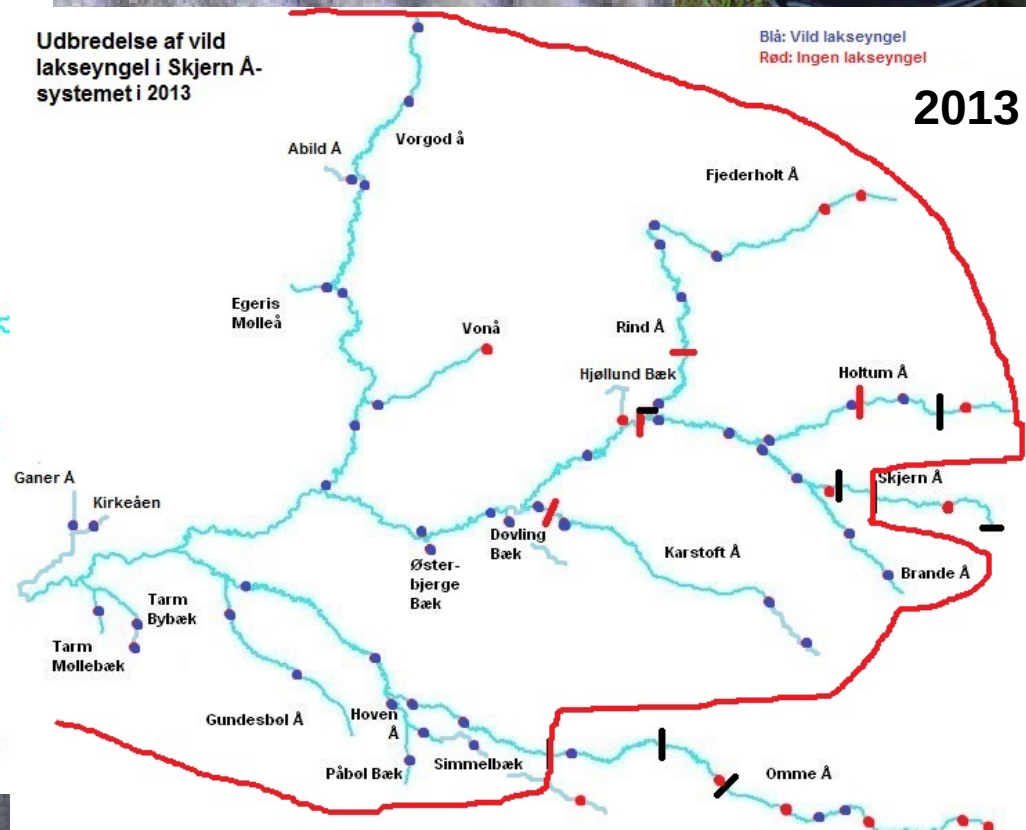

Laksens udbredelsesområde i Skjern Å systemet !

Rødt område:
Vandløb tilgængelige for
laks i 1980

Udbredelse af vild
lakseyngel i Skjern Å-
systemet i 2013

Genslyngning af vandløb !

Udlægning af gydegrus!

- Der er fjernet meget grus og sten fra vandløbet gennem tiderne.
- Der er stort behov for genskabelse af gydeområder.
- Risiko for "designer-natur" visse steder!

Projekter til vandløbs forbedring i Skjern Å systemet 1991 - 2010

- Fjernelse af spærringer – 107 projekter
- Udlægning af gydegrus – 165 projekter
- Genslyng af vandløb - 36 projekter
- Okker bekæmpelse - 55 projekter
- Samlet pris – 69,4 mill. Kr.

Skjern Å Projektet – 300 mill. Kr.

Habitatsundersøgelser

- Registrering og kvalificering af gydeområder.
- Registrering af spærringer i vandsystemet.
- Registrering af andre problemer, (eks. forurening)
- Registrering af egnede projektområder
- Beregning af nuværende potentiale
- Beregning af fremtidigt potentiale.

Lakseyngel undersøgelser

Årstal	Antal stryg befisket	% andel
2007	61 befisket / lakseyngel på 16	26 %
2010	60 befisket / lakseyngel på 37	62 %
2013	64 befisket / lakseyngel på 50	78 %

Yngeltætheder, (½ års) 2007 -2013

	Yngel 2007 / pr.100 m3	Yngel 2010 / pr.100 m3	Yngel 2013 / pr.100 m3
1 (bedst)	8,0 stk.	102 stk.	108 stk.
2	7,3 stk.	75 stk.	99 stk.
3	5,5 stk.	69 stk.	86 stk.
4	2,8 stk.	62 stk.	86 stk.
5	2,7 stk.	55 stk.	80 stk.
15/36/49	0,4 stk.	5 stk.	3 stk.
Dårligst	0,3 stk.	5 stk.	1 stk.

Udfordringer i Fremtiden!

De sidste spærringer

- Implementering af EU's vandrammedirektiv.
- Der skal skabes faunapassage!
- Enten ved faunapassage for både op og nedtrækkende fisk.
- Eller fjernelse af spærring!

Udfordringer i fremtiden, DK

Forbedringer af vandkvaliteten

- Okker er et problem i en række vandløb!
- Tilførsel af sand via dræn og forarmer vandløbene!
- Der sker jævnligt gylleforureninger!
- Det er primært landbruget der er årsagen!

Udfordringer i fremtiden, DK Skarv

- Skarven har ændret adfærd og jager nu dagligt i vandløbene!
- Skarv æder ca. 50 % af smoltene i Skjern Å!
- Skarv har næsten udryddet stallingen i danske vandløb!

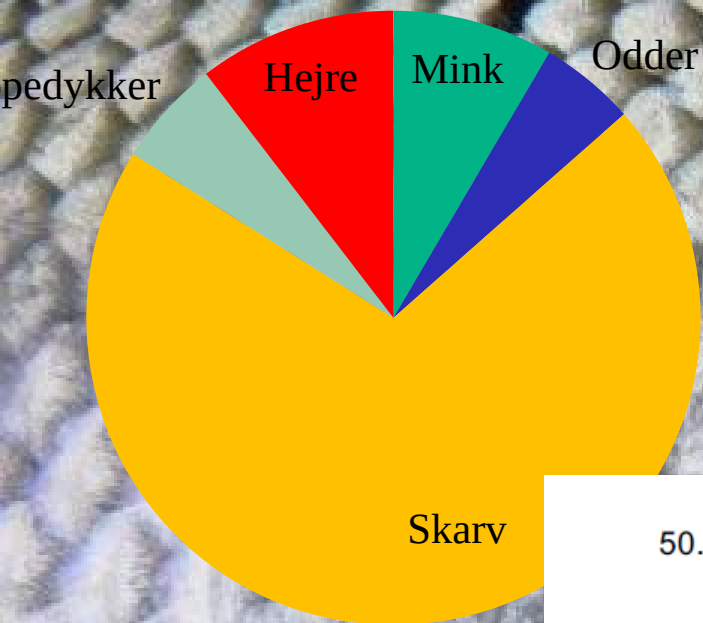

Skarv og fiskeri

Vurdering af effekten af prædationen i vandløb

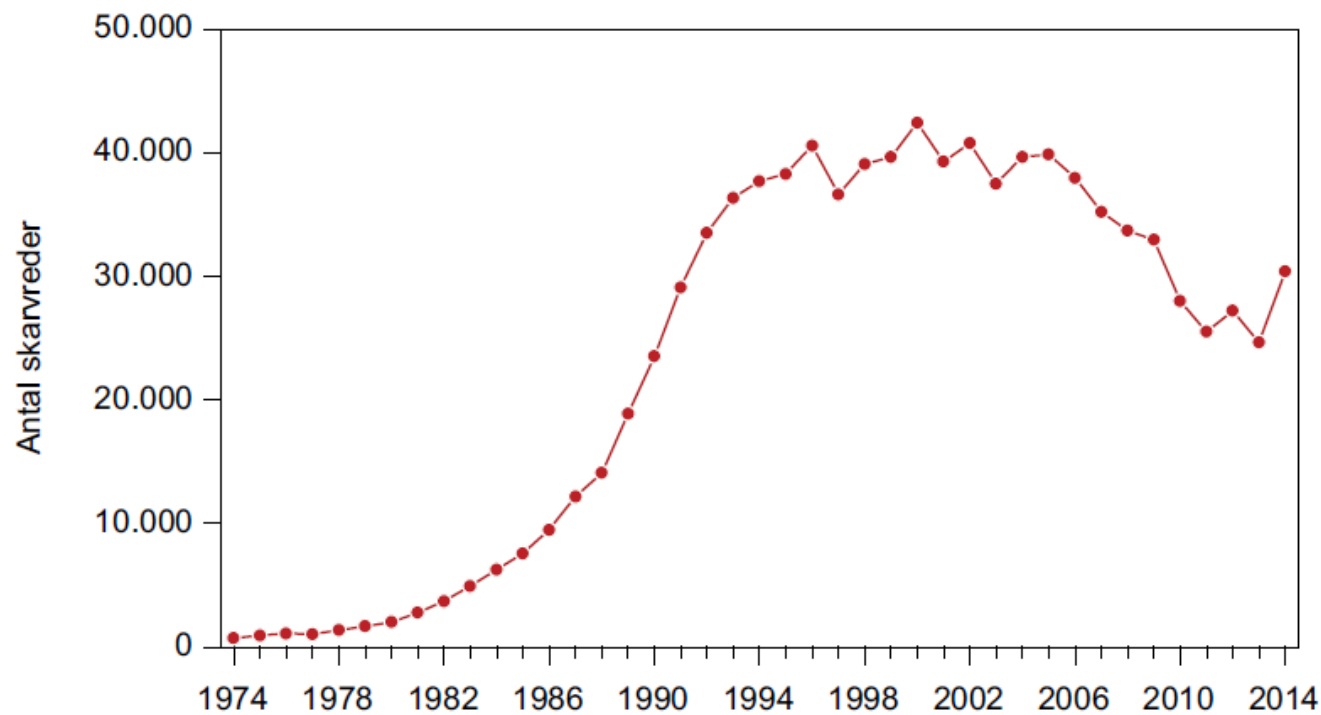
NIELS JEPSEN

**Estimeret årlig
fiskepredation 12.595 tons**

Niels Jepsen, DTU

Tomas Bregnballe, DMU

Udfordringer – garnfiskeri !

Laks og ørred er fredet på Ringkøbing fjord !

Stor bifangst af især ørred ved helt fiskeri !

Der fanges op mod 100 t. helt årligt i Ringkøbing Fjord !

Garnskader !

Burlaks i danske vandløb!

Antallet af burlaks er 1-2% for nuværende.

I 2006 var antallet ca. 10 %

I 2003 var der 15 % burlaks ved en telemetriundersøgelse, DTU

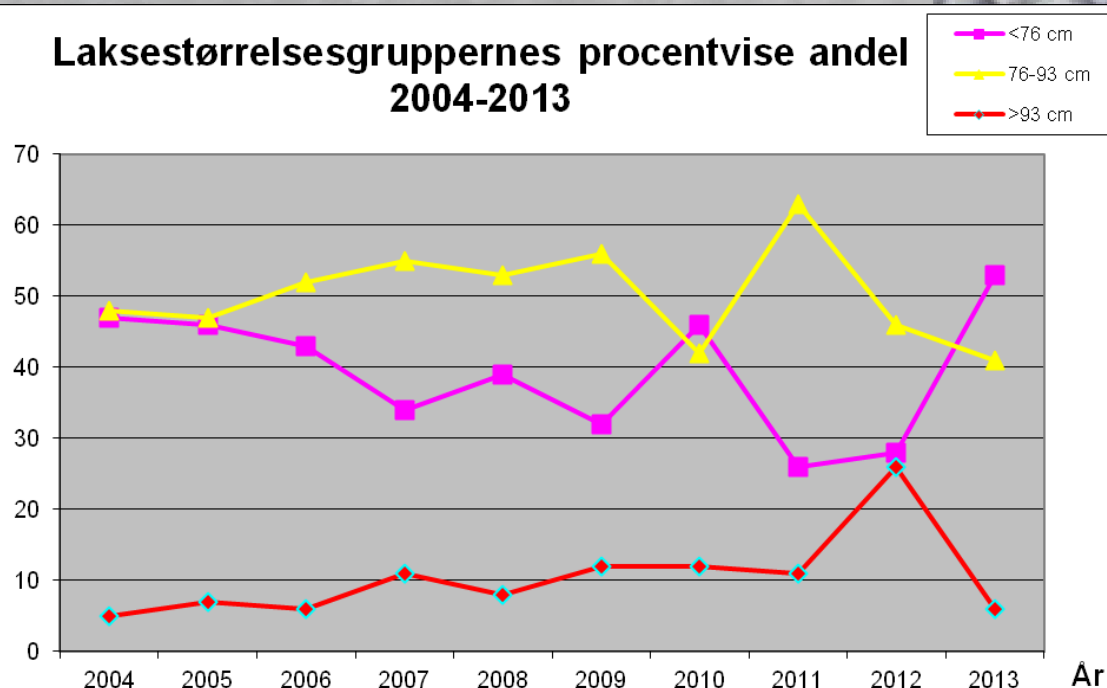

Forvaltning af fiskeriet i danske laksevandløb!

- Laksen er fredet i danske vandløb på vestkysten!
- Forvaltningen (FD) kan give dispensation til at fange/hjemtage et fastlagt antal laks årligt. (Kvote)
- Kvoten tildeles på baggrund den forventede opgang for året.
- DTU laver opgangsundersøgelser hvert 2 eller 3 år.

Store og små laks ?

Laksestørrelsesgruppernes procentvise andel
2004-2013

Laksekvoter i vandløbene

- Der tildeles en kvote på 10-12 % af den forventede opgang!
- Kvoten deles i to grupper.
- 40 % af kvoten til laks over 75 cm.
- 60 % af kvoten til laks på 75 cm og derunder.
- Fordelingen er valgt for at sikre et tilstrækkeligt stort antal hun-fisk!
- Kun 1 laks person/årligt. (hjemtaget) Herefter fang og slip!

Fang og Slip fiskeriet

Catch and release

- Det er vigtigt med en stor gydebestand!
- Det er vigtigt at genudsatte fisk overlever!

"Skånsomt" fiskeri er vigtigt!

Regler!

- Kun en krog på linen.
- Ingen modhager på krogen.
- Kun cirkelkrog ved agnfiskeri.
- + en række anbefaling og vejledninger.

Værdien af laksefiskeriet

- **Lystfiskeriet i Danmark giver en årlig omsætning på 2,3 milliarder!** (Miljøministeriet 2011)
- **Laksefiskeriet i Skjern Å giver en årlig omsætning på 30 - 50 millioner.**
- **Laksefiskeriet i Skjern Å giver et årligt lokalt overskud på ca. xx millioner.**
- **Laksefiskeriet i Skjern giver en årlig lokal omsætning på ca. xx millioner.**
- **Hvis antallet af laks fordobles, stiger omsætning og overskud tilsvarende!**

Målsætningen for lakseprojektet ! i Skjern Å

Selvreproducerende laksebestand !

**Opgang i Skjern Å på 10-15.000 stk.
!**

**Ny National forvaltningsplan
(opfølgning) kommer sidst på året
med målsætninger for alle danske
vandløb!**

